



God reklame

Marianne Lystrup

marianne.lystrup@vl.no

22 310 436

Populærkulturen strøtter av kristen symbolikk. Hvis du ikke har merket det selv, får du det nå grundig fortalt av forskerne Dag Øystein Endsjø og Liv Ingeborg Lied. De har forsket i tre år på religionens plass i populærkulturen. Nå har de gitt ut deler av resultatet i boka *Det folk vil ha. Religion og populærkultur*.

I boka forteller de om hvordan film og TV-programmer, reklame, interiørmagasiner, popmusikk og fornøyelsesparker gjennomsyrer av tankegang, symboler og begreper med religiøst preg. Men mange betaker seg for å søke inn i organiserte, religiøse sammenhenger.

– Er det sunnesangen for det organiserte religiøsvesenet vi hører her?

– Det tror jeg ikke, men vi ser på religionens rolle i samfunnet med et litt bredere blikk, smiler Liv Ingeborg Lied.

Star Wars. Hun har kontor på Menighetsfakultetet, der hun er førsteamanensis. På bordet hennes ligger eksemplarer av *Demons & Angels Lipsbalm* og pastiller med navnet *Messiah Mints. Forbidden Fruits og Atonement*. I hjørnet står en plakat med reklame for forlovelsesring. Den bærer teksten: «og størst av alt er kjærligheten».

Dette er bare noen spredte eksempler på hva hun har funnet når hun har lett etter mønster religiøse fenomener brukes på for å selge.

– Er religionen blitt privatisert? Kanskje uttrykket «personlig kristen» kan få en renesanse?

– Flere forskere, blant andre Pål Repstad viser til at privatiseringen av tro er en tydelig trend. Og mine funn viser også at populærkulturen er full av religiøst stoff. Ja, det hender til og

Foto: Lars O. Flydal

«Messiah mints» skal friske opp dårlig ånde med slagordet «Save your breath» («Redd ånden din»). – Det er masse kristendom ute i det norske samfunnet. Den framtrer bare i et litt uvant format, sier Liv Ingeborg Lied.

Le



Alle vil være venn med Jesus
Hollywood-kiendiser som Ashton Kutcher, Brad Pitt og Jessica Simpson er blitt sett i «Jesus is my homeboy» (Jesus er kameraten min) t-skjorter.

T-skjorta ble først produsert på 80-tallet av amerikaneren Van Zan Frater, etter at

han ble ble banket opp av en gjeng i Los Angeles, og med en pistol mot hodet sa «Jesus er kameraten min, og han er din kamerat også!». Pistolen ble fjernet, og Frater reddet livet. T-skjorta er blitt svært populær over hele verden.

Vårt Land

Hvor ble det av den påståtte sekulariseringen? Religion selger så det suser.



Samuel L. Jackson spilte ledridder i Star Wars. Liv Ingeborg Lied forteller at det har dukket opp en religion kalt ledisme i kjølvannet av Star Wars-filmene.

– Nei, det der er humor. Bare toys. Men tenk på en TV-kanal som Fem. Der har du mange programmer som av religiøs art. Om torsdagskelen har de rett og slett tapetsett velden med denne typen program. De har for eksempel talkshowet «Den andre siden», som helt sikkert avviker folk. Dette har betydning for norsk religiøsitet.

– *På bruken måtte du?*
– De tilbyr små glimt av ulike tema om passer godt inn i den religiøse som er ute på markedet. Her vi den individuelle, udogmatiske, emosjonale, fascinerende og ofte stelselsladde private religionen.



Symbolikk. – *Er dette en trussel for en mer organiserte kristendommen?*
– Jeg er ikke den rette til å svare på det. Poengset med boka er å få fram

– *På bruken måtte du?*
– Jeg er ikke den rette til å svare på det. Poengset med boka er å få fram

«Religion har mange av de elementene som skal til for å lage et godt produkt. Den har de gode fortellingerne»

Liv Ingeborg Lied

dette med religion er mangefasett. Vi ser tydelig at den oppvoksfamilien er vant til visuelle, kjapt utende uttrykk. Vi ser det forede i konfirmasjonsarbeidet. Det er en utfordring for en religion som bygger på lange tanker, på tekst,

med at det oppstår nye religioner. I kjølvannet av Star Wars-filmene har det dukket opp en religion som heter jedisme. I en folketelling i 2002 opplyste omrent 1,5 prosent av befolkningen i New Zealand at dette var deres religion. Mange i Australia, England og Wales har også erklært sin jeditro. Og dette er også en religion som bygger på filmregissør George Lucas mytekonstruksjon i Star Wars-filmene. Men dette er kanskje litt spesielt. Det vanligste vi finner, er udnamatisk elementer og symboler som folk plukker opp og bruker i religiøsitet sin, forkarer Liv Ingeborg Lied.

– *Som det der?*
Vi kikker bort på bordet, der noen små metallbokser med pastiller ligger.

– Nei, det der er humor. Bare toys.

Men tenk på en TV-kanal som Fem. Der har du mange programmer som av religiøs art. Om torsdagskelen har de rett og slett tapetsett velden med denne typen program.

De har for eksempel talkshowet «Den andre siden», som helt sikkert avviker folk. Dette har betydning for norsk religiøsitet.

– *På bruken måtte du?*
– De tilbyr små glimt av ulike tema om passer godt inn i den religiøse som er ute på markedet. Her vi den individuelle, udogmatiske, emosjonale, fascinerende og ofte stelselsladde private religionen.

sanvirke der dette gagner både tradisjonell kristendom og de populære kulturelle uttrykkene. Vi snakker for eksempel om forholdet mellom julegudstjenester og Donald Duck. I boka kapittel der han prøver å vise hvordan den populærkulturelle og den kristne julen har levd ved siden av hverandre og påvirket hverandre i årevis. Dette er noe begge har fordelt av.

– *Påvirker populærkultur kristendommen innboldet i de tradisjonelle menighets kristne liv?*
– Det har jeg ikke forsøkt på. Men det burde noen ta tak i.

Overnaturlig. – *Hva er årsaken til at populærkulturen rommer så mange religiøse elementer?*
– Religion har mange av de elementene som skal til for å lage et godt produkt. Den har de gode fortellingerne, og flere av dem er kjent for mange, slik at det kan spilles på gjenkjennelsen. Det er mye støy rundt oss, mye som kiver om oppmerksomhet. Da hjelper det å ha noe å vise til som folk fort kjenner igjen. I tillegg har du alle de fascinerende elementene som finnes i all religion. Du har jomfrutofsler, folk som kan gå på vannet eller fly. Sånt funker på skjermen. Det funker på 3D, jer Liv Ingeborg Lied.



TRENDBOOK

Dag Øistein Endsjø og Liv Ingeborg Lied

Det folk vil ha. Religion og populærkultur

Universitetsforlaget



Reise. – *Hvordan har du jobbet for å kartlegge alle disse religiøse innslagene i populærkulturen?*
– Det har vært som en oppdagelsesreise. For eksempel har jeg gått systematisk gjennom en rekke blogger som handler om interiør. Det er et telet om reklame, begynne jeg med å plukke ned merket på postkassa som sa at jeg ikke ønsket reklame. Da raste det inn. I dagspressen og på nettet har jeg funnet mye. I filmer også. En utfordring har vært å se på alt dette, som vi er vant til å forbinde med fridta vår, gjennom forskerbriller. Forskning krever at man går systematisk til verks, og i dette tilfellet har det i tillegg vært gøy.

– *Har forskningen påvirket ditt forhold til religion?*

– Nei, men det har gjort mye med kunnskapen min, sier Liv Ingeborg Lied.

